

LA EK'ÈZHE GHA GEHKW'E GIGODI

TŁICHQ

DEXÈ SIGOGIŁLÀA
ENİHTŁ'È

2019/2020

Tłichq Ndek'əowo

Tłichq Government

Canada

For information regarding reproduction rights, please contact:

communicationspublications@canada.ca

www.canada.ca/crown-indigenous-relations-northern-affairs

1-800-567-9604

TTY only 1-866-553-0554

Print

Catalogue: R31-19E

ISSN 2563-8580

Online

Catalogue: R31-19E-PDF

ISSN 2563-8599

©Her Majesty the Queen in Right of Canada, 2021.

This publication is also available in French under the title:

Accord tłtchq Rapport du Comité de mise en œuvre 2019-2020

AYÌI EDÀATŁQ WEYÌÌ WHELA

Abbreviations and Acronyms	2
Nìhtl'è 1: Họt'ıı Weghàts'eda.....	3
Tìchọ Nàowo Ek'èzee weghà dıı la wexòegıhdıdọ dehkwe'.....	6
Nìhtl'è 2: Nàowo Ek'èzee Wexòegıhdıdọ dehkwe'	7
Dọ tanı wheda t'à goxè sıgohzı.....	7
Wek'èezhıı dè eyıts'ọ tı wexòegıhdıdọ dehkwe'	8
Wek'èezhıı asıı nàeshe nàowo wexòegıhdı gha DQ dehkwe'.....	8
Nìhtl'è 3: Nàowo Ek'èzee Wexòegıhdıdọ Gıla	9
Dọne Nàowo Gha Sıgohzı	9
Dọ Tanı Wheda T'à Goxè Segohzı.....	9
Sọmbak'è Nechà La	10
Tìchọ Kọta Gıneè.....	10
Tìchọ Dè Wexòegıhdza Xè Gıhtà.....	11
Nàowo Ek'èzee Wexòegıhdıdọ Gha Sọmba eyıts'ọ Wegha Sọmba İtà Nàowo	11
La Wexòdı Gha Dọ La k'e Newıtè	12
Mọhwhı Gogha Dè Nıhtl'è Yatıı Weghọ Ełek'èagıwọ-le	12
Dèts'ọk'àowo tı Kaza Ełexè Eghàlagıde Gıla Weghògeda	13
Sọmba Hohłè Nàowo Wek'ahòeta	13
Nàowo Ek'èzee Wexòegıhdıdọ Nıhtl'è Weghògeda	14
Wekweèti Xo Tılıı.....	15
Edàgòht'e Wegodı	15
Nìhtl'è ełexè whela A – Nàowo Ek'èzee gha sọmba	16
Nìhtl'è ełexè whela B – 2019/2020 k'e dọ hatłọ la k'e nıdè	17

YATÌI NEK'ÒA EYITS'Ò YATÌI WÌZÌ

CIRNAC	Canada Gha Sòòmmba Nàdèdò
Canada	Canada Gha K'òowodeè
DDRA	Dò Tanì Wheda T'à Goxè Sígohzì T'ò Wheda Gha Nìhtì'èk'èdìà
DRA	Dò Tanì Wheda T'à Goxè Sígohzì Gha Nìhtì'èk'èdìà
EIA	K'òodeè eyits'ò Dòne Sòhì Xè Eghàlagìde (GNWT)
ERWG	Asì Hazò Nezì Etìe Gha Wexòegìhdìdò La Weghògèda
GNWT	Edzanèk'e Gha Dèts'òk'òowo
IC	Nàowo Ek'èzee Wexòegìhdìdò Dehkw'e
IP	Nàowo Ek'èzee Weghàlagèda Gha Nìhtì'è
IPWG	Nàowo Ek'èzee Weghàlagèda Gha Nìhtì'è Ełexè Eghàlagìde
ISA	Dèts'òk'òowo Tai Ełexè Eghàlagìde Gha Nàowo Gùtò
MGDN	Mòhwhì Gogha Dè Nìtì'èè
MGDN (NWT)	Edzanèk'e Mòhwhì Gogha Dè Nìtì'èè Dè Mòhdaà (NWT)
MOU	Ełek'èats'ìwò Nàowo
MVEIRB	Mackenzie Dè Goòla Esawòdech'à Wexòedì Gha Gehkw'e
NRCan	Canada Gha Asìts'a'zòdò
NWT	Edzanèk'e
RoD	Ayì Dzeè Nàowo Gehtsì
TCG	Tìchq Kòta K'òodeè
TCSA	Tìchq Neè Gha Dò Ełexè Eghàlagìde
TG	Tìchq Dèts'òk'òowo
Tìchq Agreement	Tìchq Dexè Sígogìlìàa Enìhtì'è
WLWB	Wek'èezhì Dè eyits'ò Tì Wexòegìhdìdò Dehkw'e
WRRB	Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegìhdìdò Dehkw'e

HQT'II WEGHÀTS'EDA

August 4, 2005 k'e Tłıchq dexè sığogıllaa xè whatso dets'òk'òowo gıllı adzà (Tłıchq Nàowodeè). Dìi nàowo Tłıchq Treaty 11 kw'ahtıdeè yàgıllı dıi nàowo segıllà, Edzanèk'e dets'òk'òowo (GNWT) eyıts'q Canada ts'q dets'òk'òowo (Canada) eyıt'à Tłıchq dets'òk'òowo hòllı eyıxè dıi Nàowo Ek'èzee Wexòegıdıdq ha dıne dıi la wexòegıhıdı ha nègogıwa. Dıi la wexòedı ha sıi Wek'èezhıi Dè eyıts'q Tı Wexòegıhıdıdq dehk'w'e eyıts'q Wek'èezhıi Asıi Nàeshe Wexòegıhıdıdq (WRRB), Tłıchq Nàowo Ek'èzee Wexòegıdıdq gha gehkw'e (IC), eyıxè Dq tanı wheda xè goxè sığohıı gha nıht'èk'èdıa (DRA) eyıts'q dı tanı wheda xè goxè sığohıı gha nıht'èk'èdıa t'q wheda (DDRA) sıi dıi la k'e wheda

Dıi Tłıchq łek'èats'ıwq nàowo hòllı sıi wet'à Tłıchq kòta nàdè eyıts'q Tłıchq gòet'ıı gıllı k'exà asıi ts'q k'agedè, dè ts'qhk'e, dè ts'q sòqmba gohıı, eyıts'q whatso dets'òk'òowo gıllı eyıts'q dıi asıi hazq wexòedı xè wek'exòedı ha, Tłıchq yatıi eyıxè dıne nàowo sıi wek'exòedı ha

Dıi nàowo gogha àt'è sıi Tłıchq dexè sığogıllaa nàowo hqt'e xè yatıi nek'qa t'à hòllı:

- **Dè:** Tłıchq dexè sığogıllaa nàowo weghà, 39,000 sqkm ts'q k'agedè xè Tłıchq nèk'e agòht'e. Tłıchq gòet'ıı dıi nèk'e haıcho ts'q k'agedè sıi dè goka eyıts'q dè got'a sıi ts'q k'agedè.

Tłıchq weneè wek'edzq ha dè, Tłıchq dexè sığogıllaa enıht'è gha weyıi dıi hanı dek'et'è, Tłıchq gòet'ıı eyıts'q Tłıchq kòta nàdè gıllı k'eha nàowo gıttq xè asıi t'à gıts'adı ha. Akwełq, dıi dè haıcho sıi Mòh-whı Gogha Dè Nııtt'è weyıi, (MGDN) eyıts'q Tłıchq gıwhàedq nèk'e agòt'e. Nàke t'à, Wek'èezhıi t'a MGDN nèk'e agòt'e xè wexòedı ha. Tłıchq gıkkòta yàgola sıi Behchokq, Whatı, Gamètı, eyıts'q Wekweètı dıi hazq Tłıchq wek'èezhıi nèk'e yàgola, kòta wetat'e gıts'q kòta k'àodeè whatso dets'òk'òowo yàgoıı sıi gıneè ts'q k'agedè.

Nqòdè t'à, Tłıchq dexè sığogıllaa enıht'è yıi dè k'e ıle dıi hagoye Ezqdzıti, ıneè whàedq Tłıchq gıts'q etq agòht'e eyıt'à Tłıchq gòet'ıı gıgha sıi gıgha wet'azà. Tłıchq gòet'ıı dıi nèk'e gıts'q nıle eyıts'q wek'e sıi nàgeze nıle eyıxè akq nèk'e weyıi wexòegıhıdı nıle. Hanıkò, Tłıchq dexè sığogıllaa enıht'è weyıi dıi hanı dek'et'è, dıi dè Ezqdzıti k'e dıne nàowo gha eyıts'q whàedq nàowo gha hotı nezı Tłıchq gòet'ıı gıgha wek'exòedı ha gedı t'à etexè nàowo gehtsı.

- **Sòqmba T'à Gıts'adı eyıts'q Dè Ts'q Asıi Hàzhe t'à Gıts'àzeèdı:** ıda 14 xo gots'q Canada \$152 lemızo Tłıchq ts'agehıdı ha. Akwełq xo k'e ıle lamızo gots'agehıdı ha, eyıxè, Mackenzie Valley resources ts'q xo tat'e sòqmba gehtsı tat'e Tłıcho ts'agehıdı ha.

HQT'II WEGHÀTS'EDA

- **Amìi Wenàetà eyits'q Amìi Wìzì Wexè Nàetà:**

Akwełò dìi amìi la wek'e eghàlalda sìi, amìi seè Tìchqò gòet'ìi elì ha eyits'q amìi Tìchqò kòta nàdè elì ha dònè hazq gìzì dek'enègìt'è t'axqò, amìi dìi wek'e eghàlalda ha dònè la k'e negìhtì, amìi seè Tìchqò kòta nàdè gìlì sìi eyìi yìxòehdì ha dò la k'e wheda adlà ha.

- **Sqòmba Hohłè Nàowo Wek'ahòeta:** Dìi Tìchqò gìxè sigòdla nìht'è yìi edàani sqòmba hohłè nàowo Tìchqò gòet'ìi weghàlada ha dek'et'è, dònè nàowo k'è dò eghàlagìde ha gìwq dè wets'adàgedì ha eyits'q dònè edegha eghàlada elì dè hanì la sìi ts'adageèdì ha weghq nìht'è hòlì. GNWT eyits'q Canada dìi sqòmba hohłè nàowo gehtsì hò, tai xo t'at'e Tìchqò gòet'ìi xè łegehdì t'à dìi nàowo edàani gìxè et'è weghq łegehdì xè ahsì dìi nàowo ghà eghàlagìde nìi gha wek'ahòeta ha.

- **Dèts'òk'àowo Ts'ìlì:** Dìi Tìchqò dexè sigogìllàa nàowo wet'à amìi ats'ìt'e gha whatso dèts'òk'àowo ts'ìlì. Dìi nàowo weghà Tìchqò kòta edàani goxè hòzq ha sìi wets'ò k'ats'edè eyits'q Tìchqò nèk'e sìi ts'ò k'agedè. Dìi nàowo hatq sìi wets'ò k'ats'edè, nìht'èkò ts'òhk'e, chekoa gòetè ts'òhk'e, chekoa eyits'q lèot'ìi ts'àgedì ts'òhk'e, la k'e dònè hoghàweètq ts'òhk'e, ts'eko k'àowo gots'adì ts'òhk'e, kò ts'òhk'e, eyits'q Tìchqò yatìi eyìxè dònè nàowo ts'òk'e sìi hazq wets'ò k'ats'edè.

Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà, Tìchqò gìkòta dìi dzeè k'e August 4, 2005 k'e Tìchqò gìkòta yàgola Behchokqò, Whatì, Gamètì eyts'q Wekweètì hazq dìi nàowo Edzanèk'e nàowodeè gha wenàetà adzà. Tìchqò kòta yàgola wet'at'e dedì whatso kòta nàowo ts'ò k'agede xè kòta dònè nàdè sìi gots'agedì ha gits'ò k'adè.

Nìht'è 7 Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà Tìchqò nàowodeè hohłè ha dek'enègìt'è eyits'q edàani Tìchqò gìnìht'èkò wegaht'ì ha dek'eèht'è. Dònè hazq et'axèt'e asìi ts'ò k'agede ha nìht'è 7 dìi hanì dek'eèht'è, Kw'ahłideè gha k'àowodeè gohłì ha, Tìchqò gìkòta wet'at'e gha sìi kw'ahłideè gohłì ha, eyìxè gìkòta t'at'e ts'ò dònè l'è dekòta ts'ò wegha ek'ètehtso hòlì sìi, dìi la k'e wheda ha dìle.

- **Tìts'aadìi eyits'q Dè Wexòedì:**

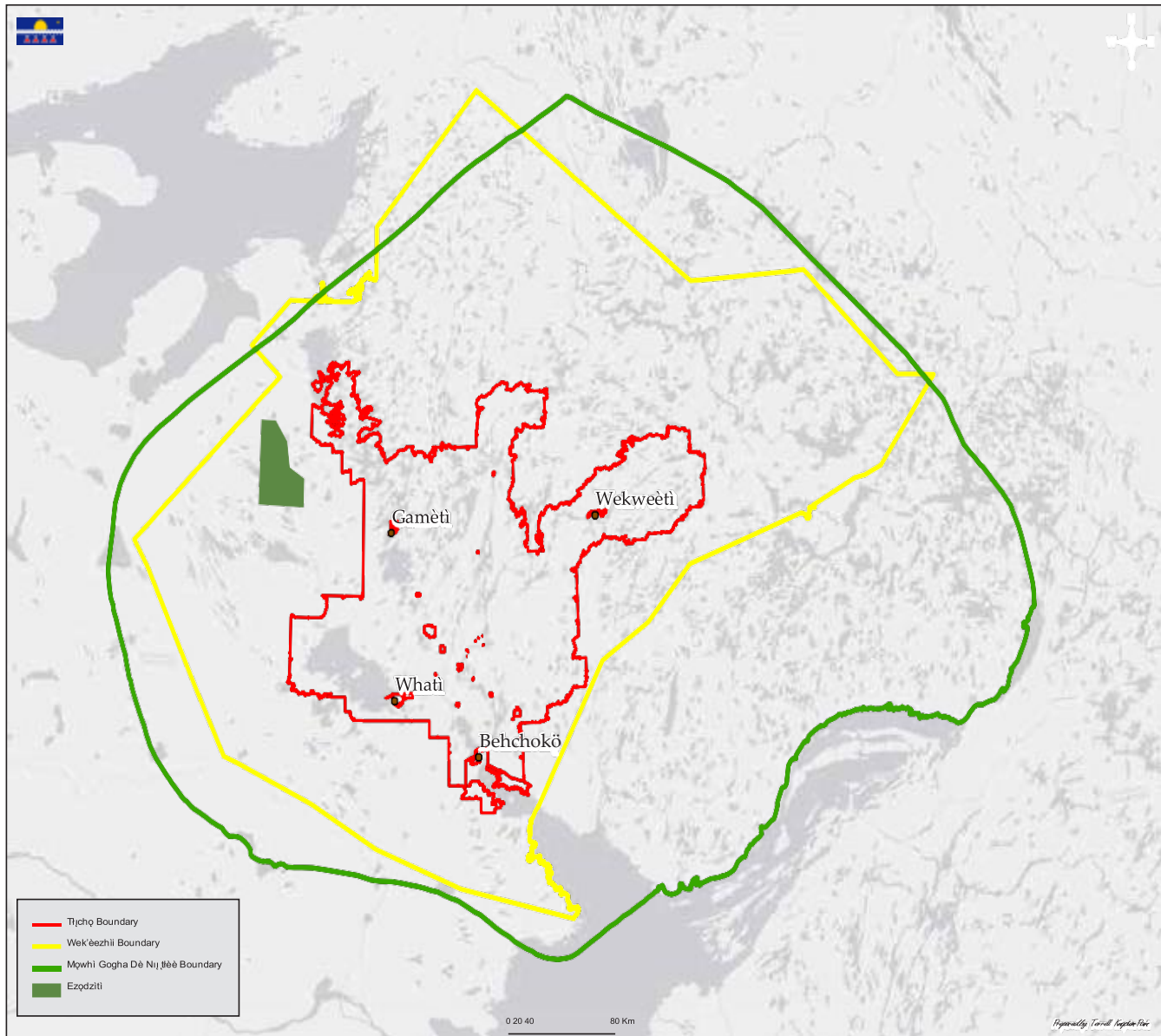
Dìi Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà Tìchqò gòet'ìi t'aani Wek'èezhìi nèk'e nàgezè ha gìwq sìi eyits'q edàani dè wexòegìhdì ha gìwq sìi gits'ò hòelì, eyìxè Wek'èezhìi Dè Eyits'q Tì Wexòedì gha gehkw'e eyits'q Wek'èezhìi Dè Ts'q Asìi Nàeshe nàowo ts'ò k'agede gha sìi hohłè ha. Eyits'q dìi nàowo ghà dònè Mackenzie nèk'e dò dè wexòegìhdìdò dehk'w'e (MVEIRB) k'e wheda adle ha. Eyìi dònè la k'e dehk'w'e sìi dè eyits'q dònè gha dè esawòdech'à eyits'q dònè kòta nàdè sìi gìgha dè esawòdech'à weghq łegehdì nìdè dònè gha hotì nezì dè wexòegìhdì xè.

HQT'II WEGHÀTS'EDA

- **Dq Tanı Wheda T'à Goxè Sigohzi:** Dii Tıchqo dexè sigogıllaa enıhtı'è Edzanèk'e gha nıdè akwełq Treaty wenàowo weta whezq adlà xè asıı weghq ełek'èagıwq-le nexqòwo nıdè akwełq edexè segogele ha wegehdza ha, eyıtt'axqò dıne gonı wheda t'à goxè segole ha eyıı nàowo k'è segola-le nıdè dıne tanı wheda xè goxè sigohzıdı dıı nàowo akq ts'q agele ha. Dıne tanı wheda goxè sigole ha eyıts'q dets'qk'àowo tıı kaza dıne tanı wheda goxè sigole ha gots'adıdı ełak'a dıne la k'e negogehıte ha.
- **Hotı:** Dii Tıchqo dexè sigogıllaa enıhtı'è weghà amıı dè hotı yıts'q k'àowo ha dek'enègıtt'è hò edàanı dè eyıts'q amıı dè wets'q neè wegodi weghq nàowo gehtsı hò, amıı eyıı neè ts'q k'àowo ha hazq dek'enègıtt'è, eyıts'q dıts'adàedıdı nàowo ghà sıı dek'èt'è. Tıchqo gòet'ıı dedı dıı hagedı, dıne sqıı ts'ıı nàowo tı'a haniı-le dè Treaty wenàowo tı'a asıı ts'q k'ats'ede ts'edı haàle, hanıkò, dè weghq-le asıı ts'q k'agede weghq gııkw'q dè, whatso dè ts'q k'àowo ts'ıı nàowo wetı'a hqt'e nıdè dıı nàowo weghà Tıchqo dets'qk'àowo yàgıı sıı government xè eyıı nàowo xè segogele ha.
- **Nàowo Ek'èzee Wexòegıdıdı:** Tıchqo dexè gıgogıllaa enıhtı'è weghà dıı nàowo wexòegıdı gha dıne dekw'e sıı Tıchqo dets'qk'àowo ts'q dıne, Canada ts'q dıne eyıts'q Edzanèk'e ts'q dets'qk'àowo sıı dıı la k'e gehkw'e ha.
- **Nàowo Ek'èzee Wexòegıdıdı Nàowo:** Tıcho dexè gıgogıllaa enıhtı'è gıxè hòı sıı, nàowo tıı sıı wexè whela agııà, dıı nàowo wet'à hotı nezı wek'è weghàla-hoda nàowo adlà. Dıı nàowo tıı sıı, tax nàedı nàowo, edàanı sqòmba gıts'q adle ha nàowo, eyıts'q edàanı dets'qk'àowo kaza ełexè eghàlagıde ha nàowo (ISA).
- **Nàowo Ek'èzee Wexòegıdıdı Nıhtı'è Weghà Eghàlahoda:** Dii Tıchqo dexè sigogıllaa enıhtı'è weghà dıts'adàedıdı nàowo k'è lanı dıı nàowo gııtoı-le, edàanı dıı nàowo wek'è eghàlagıde ha (IP) dek'èt'è. Dıı nàowo wetı'a edàanı weghàlagıda ha dek'eèt'è, ayıı la tıtt'e edàanı weghàlada ha dek'èt'è eyıts'q edàıwha gots'q edàanı eyıı la weghonageèt'e gots'q weghàlagıda ha gıgha hoıq sıı dek'èt'è.

HQT'II WEGHÀTS'EDA

Tłıchq dexè sigogìllàa enıhtł'è gıts'q dè nıhtł'è

Nàowo Ek'èzee Wexòegididq dehkw'e

Dìi Tl̨chq dexè sigogìllàa enl̨t̨'è weghà dìi nàowo ek'èzee gha dōne la wexòegihdì gha nègìzha, la kaza weghàlageda ha hōt̨e. Dìi nàowo ek'èzee ats'edì s̨ì, dìi hanì nàowo hōt̨'e:

Tl̨chq Nàowo Ek'èzee weghà dìi la wexòegihdìd̨q dehkw'e

5.2 n̨l̨t̨'è weghà, Tl̨chq dexè sigogìllàa weghà dìi hanì dek'èt̨'è, dìi nàowo wexòegihdì gha dōne dehkw'e adle ha, dìi nàowo deghà weghàlada xè wexòegihdì ha. Tl̨chq Dèts'òk'àowo, Edzanèk'e Ts'q dèts'òk'àowo eyits'q Cana-da amìi gìgha dìi la k'e wheda ha nègeht̨e. Edàanì Tl̨chq dexè sigogìllà wenàowo hazq dek'èt̨'è xè j̨q mōhdaà dìi hanì hōt̨'e:

- edàanì nàowo ek'èzee wexòedi xè weghq edàgōht'e weghq godì gehtsì ha;
- la ładì ageh̨q eyits'q s̨q̨m̨ba edàat̨q g̨l̨wq s̨ì dek'èt̨'è;
- nàowo Ek'èzee Wexòegididq s̨ì weghq ełekl̨eag̨l̨wq-le dè edexè segele ha gehdzà ha;
- ìda 10 xo ts'q dìi nàowo ładì agele ha g̨l̨wq dè, dèts'òk'àowo taì hazq dìi nàowo gehtsì s̨ì weghq hałegedì ha; eyits'q
- xo t̨at̨'e amìi dìi nàowo wexè hòlì s̨ì, dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididq edàanì weghàlagìda weghq n̨l̨t̨'è gehtsì ha.

Nàowo ek'èzee la d̨q wek'e gehkw'e:

Tl̨chq Dèts'òk'àowo: Dìi n̨l̨t̨'è wek'e eghàlagide ekiyeh, Tl̨chq Dèts'òk'àowo gha Bertha Rabesca Zoe dìi la k'e ìda.

- Dìi Tl̨chq Dèts'òk'àowo wegodi deèz̨q dahwhq dè j̨q sats̨q wet'à ets'eèt̨'è t'à wek'ata www.tl̨cho.ca

Canada Dèts'òk'àowo: Canada dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididq gha gicheèke ìl̨è s̨q̨m̨ba n̨l̨èd̨q gha la k'e wheda. Dìi la deghà weghàlageda xè wexòedi ha dōne la k'e dehkw'e, Tl̨chq Dèts'òk'àowo ts'q, Edzanèk'e ts'q Dèts'òk'àowo eyits'q Canada ts'q d̨q yìk'e wheda. Tannis Bujacsek Treaty nàowo yixòdidq el̨ s̨ì s̨q̨m̨ba n̨l̨èd̨q gha dìi la k'e ìda 2019/2020 xo k'e.

- Dìi Canada wets'q n̨l̨t̨'èk̨q eyits'q edàanì dōne ts'agēdì weghq deèz̨q wek'ēasq ha dahwhq dè j̨q sats̨q wet'à ets'eèt̨'è t'à wek'ata www.canada.ca
- Dìi S̨q̨m̨ba N̨l̨èd̨q wegodi deèz̨q wek'ēasq ha dahwhq dè j̨q sats̨q wet'à ets'eèt̨'è t'à wek'ata www.canada.ca/crown-indigenous-relations-north-ern-affairs

Edzanèk'e Dèts'òk'àowo: GNWT ts'q, dìi Tl̨chq gixè nàowo g̨l̨t̨q s̨ì gogha sigog̨l̨whq gha k'āodeè eyits'q EIA GNWT edàanì eghàlagide gha dōne dìi hat̨q ełexè eghàlagide ha, k'āodeè eyits'q dōne s̨q̨l̨ xè eghàlagidedq (EIA), Nàowo Ek'èzee Wexòegididq, Tl̨chq gixè nàowo seèdla wet'ā GNWT dìi la wexòegihdì. Canada ts'q dìi la ts'q s̨q̨m̨ba ageh̨q xè la wexòegihdì, eyit'ā GNWT xè k'āodè taì kaza ełexè dìi la wexòegihdì xè edàanì nezi weghàlada ha gedì t'à weghq ełexè gogede, eyits'q GNWT g̨n̨l̨t̨'èk̨q ts'q Sue Bowie dìi la ts'q k'āowo el̨, dìi la wexòegihdìd̨q goxè eghàlada xè, dìi la weghq n̨l̨t̨'è gehtsì.

- GNWT wegodi dahwhq dè d̨q sats̨q wet'à ets'eèt̨'è t'à wek'ata www.gov.nt.ca.
- EIA wegodi dahwhq dè d̨q sats̨q wet'à ets'eèt̨'è t'à wek'ata www.eia.gov.nt.ca.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò dehkw'e

Dò taní wheda t'à goxè sigohzì

Dìi Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà Dò Taní Wheda T'à Goxè Sigohzì T'ò Wheda Gha Nìht'èk'èdìà eyits'ò dò taní wheda t'à goxè sigohzì gha nìht'èk'èdìà goxè segohzì. Dìi d'one la k'e negògewa ha sù amì seè d'ì hani la k'ezò sù g'izì ts'atà gehla ha, amì seè gotani wheda t'à goxè segole ha d'ile sù hageta xè g'igha nàowo weghà eghàgide gha yatì gehzò ha eyixè k'eta gogha sù nìht'è hazò deghà g'ik'èdì ha eyits'ò d'ì la dò taní wheda t'à goxè sigohzì hageta t'à dò Taní Wheda T'à Goxè Sigohzì T'ò Wheda Gha Nìht'èk'èdìà xè gogha segohzì ha.

Dìi dò taní wheda t'à goxè sigohzì wheda gha nìht'èk'èdìà elì eyits'ò dò taní wheda t'à goxè sigohzì t'ò wheda gha nìht'èk'èdìà ìak'a dèts'òk'òowo tai kaza t'a d'one la k'e negogewa h'ot'e, dò hazò ek'etai xo ts'ò d'ì la k'e gehkw'e, atsi ìda whagots'ò la k'e wheda agele ha dè g'its'ò hòelì.

Wek'èezhì dè eyits'ò tì wexòegididò dehkw'e

Dìi Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà Wek'èezhì Dè eyits'ò Tì Wexòegididò gha gehtsi, d'one d'ì la k'e gehkw'e sù dè tì esawò-dech'a ha wexòegididò ha h'ot'e eyits'ò Wek'èezhì dè k'e asìch'ì ìaàt'òch'a gha sù wexòegididò ha, hanikò, asì m'ohdaà nàowo wexè whela, d'ì hani nàowo ìadì sù wexè whela, d'one t'ala dè wet'aget'ì ha d'ile dè national park lani hani-le dè ìneè whàedq weneè hani-le dè Parks Canada, Parks Canada dè ts'ò k'agede dè.

Edàanìghqò WLWB gehtsi sù, wet'à dè wek'èxòedì ha, wek'e eghàlahoda xè deèzò nezì agele ha eyixè dè eyits'ò tì sù t'ala g'it'aget'ì ha d'ile, d'ì zò gha-le hò ìda nàxoìwo dè dò t'ala sù Wek'èezhì nàdè g'it'at'ì ha d'ile, hanikò, Tìchqò gòet'ì hotì nezì dè k'e egeèda ha eyits'ò dò hazò Canada k'èzhì nàdè sù g'igha.

Dìi WLWB la k'e gehkw'e sù, d'one s'ìlai h'ot'e, ìhè dàechì k'e wheda weghà ìegehdidò elì. D'one nàke Tìchqò dèts'òk'òowo ts'ò g'ìchì, dèts'òk'òowo sù d'one nàke d'ì la k'e nègogìwa, etexè gogede t'axò, amì seè gogha dàechì k'e wheda ha sù g'ìchì, amì seè deèzò g'igha nezì sù dèts'òk'òowo eyits'ò s'òmba nàledq efek'a d'one g'ìchì. D'one tai xo ts'ò gehkw'e eyits'ò achì d'ì la k'e n'ogeh'tè ha g'ìwq dè hagele ha d'ile.

Wek'èezhì asì nàeshe nàowo wexòegididò gha DQ dehkw'e

Dìi Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e sù Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghà hòlì, d'ì nàowo weghà t'its'aadì eyits'ò edì t'its'aadì nàdè wexòedì gha hòlì. Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e sù g'ìla sù edàanì t'its'aadì wexòedì, ts'ì, t'oh eyits'ò Wek'èezhì k'e asì t'ala la hòlè ha dè edàanì weghàlada ha sù g'its'ò hòelì. Dìi Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e yàg'ìlì sù d'ì hani nàowo ts'ò k'egede-le, National Park yìlì t'its'aadì eyits'ò t'its'aadì wez'òq g'ohì sù, g'its'ò k'òodeè-le eyits'ò h'we Tìdeè yìlì nàdè ts'ò k'agede-le.

T'its'aadì edàanì wexòedì ha nìht'è gehtsi sù, t'its'aadì edàat'ò d'one g'ìchì ha d'ile, eyits'ò edàat'ò g'ìghq nàedì ha g'ìchì ha dè eyì sù wegha ìtà, eyits'ò dè m'ohdaà wexòedì neèt'à Tìchqò gòet'ì edì nàgezè haadì sù dek'èt'è xè Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e g'ìla sù d'ì nàowo weta whez'ò ag'ìlì.

Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e sù d'one hazò ìot'òq wek'e dehkw'e, dò ìhè dàechì k'e wheda, dò d'ì Tìchqò dèts'òk'òowo ts'ò dò g'ìchì, s'òmba nàledq ts'ò sù, Edzanèk'e ts'ò dèts'òk'òowo ts'ò dò nàke la k'e gehkw'e ageh'ì, hazò efexè gogede t'axò. Wek'èezhì Asì Nàeshe Wexòegididò Dehkw'e hazò ededì edàagedì ghà dàechì k'e wheda g'ìchì. S'ìlai xo ts'ò la k'e gehkw'e eyits'ò atsi la k'e negogewa ha d'ile.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididq Gila

Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididq dehk'w'e sù, edaèk'q nìdè, xat'ò eyits'q xok'e nìdè ìgehdì. Edì ìgehdì ha eyits'q amì gìgha daechì k'e wheda t'à weghà ìgehdì sù dèts'òk'àowo tai kaza eledanàgeza. Tìchq sòqòmba weghq gogede xè weghq ìgehdì nìdè GNWT goxè ag-et'ì-le, hanìkò, xò wexèxòewì ekìyeh t'at'e Canada eyits'q Tìchq sòqòmba nàowo weghq ìgehdì nìdè k'àodeè tai kaza elexè ìgehdì gha nègìdè. Dìi ìgehdì nìdè, dìi Tìchq dexè sìgogìl'la enìht'è weghà dìi nàowo gehtsì wìt'f'a xò t'at'e la wet'at'e weghq d'one goxè gogede xè ayìi ìda gogha ayìi wek'e eghàlagède ha eyits'q sòqòmba edàat'q t'à eghàlagìde ha weghq ìgehdì.

Jq ìzì d'one dìi la k'e gehkw'e sù asìi hazq wek'e eghàlagìda dek'èt'è xè ayìi weghq gogìde eyits'q ìdì xò ghà edàani eghàlagìda weghq nìht'è hohìe nìi weghq hagedì.

D'one Nàowo Gha Sìgohqì

Dìi nìht'è 8 wet'f'a dìi hanì dek'èt'è, nìht'èk'q kaza elexè dìi hanì elexè eghàlagìde hàìlè gedì t'à dek'èt'è, d'one nàowo gha segohqì d'q, eyìi la sù k'àodeè tai kaza elexè amì la k'e wheda ha sù gedì t'à d'one gìghì, eyìi d'one gogha yatìi wheh'q ha, edàani elexè elets'ò eghàlagìde ha eyits'q Tìchq yatìi k'e ehkw'ì elets'ò gogede xè d'one nàowo sù nàgìhtà t'à edexqgìhdì ha. Dìi la sù hazq tai ts'ò k'àodeè gohì sù dìi la gha xò t'at'e sòqòmba nègelè ha.

Ms. Nora Wedzin D'one Nàowo gha k'àowo ìlè Lìwedats'eète Zaà 2014 Tatì Zaà 2017 ts'ò, eyit'axqò Tìchq Community Services Agency (TCSA) la ts'ò anadzà.

Ms. Wedzin la ghonq't'e ekògots'q d'one ìla yit'axqò adzà-le.

Ezqdzèq Zaà 28, 2019 k'e, Tìchq Dè Ts'ò K'àowo d'one nàowo gha segohqì la d'one wìzì nègìq. Edàedzèqcho Zaà 21, 2020 k'e, dìi d'one la k'e gehkw'e sù, wek'è weghàl'hoda nàowo gha gehkw'e sù Julia Naedzo-Lafferty d'one

nàowo gha segoìwhq gha la wòt'q, Sadat'q Zaà 1, 2020 k'e eghàl'ida ha gìhdì eyits'q Det'qcho Zaà 19, 2020 k'e nìht'è wets'q agìla t'à hagìhdì.

Ìda Ayìi Edàgele Ha:

Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididq wexòedidq dehk'w'e sù dìi d'one nàowo gha segohqì d'q edàani eghàl'ida ha ìla weghq gogede ha, eyits'q edàani dìi la deè'q nezi yìghàl'ida ha eyits'q amì hazq gha eghàl'ida hàìlè sù deè'q nezi agele ha, eyits'q Tìchq yatìi, d'one nàowo eyits'q edàani ets'èqda sù weghq gogha yatìi wheh'q ha.

D'one Tani Wheda T'à Goxè Segohqì

Lìwedats'ehhtè Zaà 18, 2018 k'e, Mr. Louis Azzolini d'one tani wheda t'à goxè segohqì (DRA) elì gha ek'ètai xò ts'ò dìi la k'e newètì.

Dìi gha d'one elex'ègìwq-le nàowo gohì-le eyits'q dìi nìht'è seèdlà nìi ts'ò d'one tani wheda t'à goxè segohqì wela wet'agìt'ì-le. Dìi hanì la d'one tani wheda t'à goxè segohqì d'one gìwq dè, d'one dìi hanì la deghà gìk'èzq ìq gohì t'à, dìi hanì d'one tani wheda t'à goxè segohqìd'q gìwq dè gìts'q gogede ha.

Dìi d'one tani wheda t'à goxè segohqì ts'adidq ìla d'one la k'e nègehtè-le.

Ìda Ayìi Edàgele Ha:

Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididq nàowo wexòegìdì gha gehkw'e sù, d'one tani wheda t'à goxè segohqì ts'adidq la k'e nègehtè ha segele ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò Gila

Sqòmbak'è Nechà La

Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weyì Nìht'è 23 weghà, sqòmba kwe hageta la nechà wegòghzò dè Tìchqò nèk'e eghàlada ha gıwq dè Tìchqò gòet'ì neè xıdì ha dè, Tìchqò dèts'òk'àowo goxè segole zò t'à ha, eyì la wets'òhk'e goxè ełek'èagıwq nàowo gehtsı ha. Tìchqò gıts'ò ełek'èagıwq nàowo yì dı hanì dek'èt'è, dı hanì la nechà hohłè ha dè, Tìchqò gòet'ì sılajı xò ts'ò Edzanèk'e Mqhwı Gogha Dè Nìht'è k'e xò tət'e dıne 50 genègeht'è ha eyıts'ò ası nechà hohłè ha dè la k'e 50 lemızq nègele ha.

Nìht'è 23 weghà amı sqòmba kwe hatadq elı sı dı yık'e hayahtı ha eyıts'ò Tìchqò dèts'òk'àowo gha k'àodee gıı sı ayı gıgha wet'azà sı weghq ełexè sigogele ha dek'èt'è. Nìht'è 23 weghà sı amı seè sqòmba hatadq dı hanı la Tìchqò nèk'e eghàlada ha nıwq dè eyıxè dı nıht'è t'a 23.4.1 weghà Tìchqò dèts'òk'àowo goxè ełek'èagıwq nàowo gehtsı ha.

2014 k'e Edzanèk'e Dè eyıts'ò Dè Ts'ò Sqòmba ııchı nàowo gha la łotqòzha eyıts'ò Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è wet'a Federal gıts'ò la mqhdaà GNWT ts'ò àdlà, dı nàowo Nìht'è 23 wıtt'a dı hanı dek'èt'è ıa Canada wıtt'a whela. 2014 gots'ò Canada eyıts'ò GNWT edàanı dı segılalı gha weghq ełexè gogede. 2018 xò k'e weghq gogede hò, Tìchqò dèts'òk'àowo sı gıxè dı nàowo weghq gogıde gedı t'a weghq gogıde ıle.

2019 xò k'e, Sqòmba Nàledq, Edzanèk'e ts'ò dèts'òk'àowo, eyıts'ò Tìchqò dèts'òk'àowo hazq ełexè dı nàowo nıht'è 23.4.1 weghà edàanı weghàlada ha gedı nıht'è gehtsı.

Łıwedats'ehtè Zaà 10, 2019 k'e, Tìchqò dèts'òk'àowo eyıts'ò Edzanèk'e ts'ò dèts'òk'àowo ełak'a dı nàowo ts'adageèdı t'a Carolyn Bennett sqòmba nàledq gha k'àowodee dı nıht'è wets'ò hęzq dı t'a dı hanı nàowo sı weta whela ayılà:

- 1) K'àowodee dı nıht'è weghà Mackenzie Valley Dè eyıts'ò Tı wexòegıhdı gha la k'e gehkw'e sı amı seè Tìchqò nèk'e sqòmba hageta k'e eghàlagıde nıdè Tìchqò goxè segogıla nàowo weyì dı nıht'è 23.4.1 weghà Tìchqò dèts'òk'àowo goxè segogele ha dek'èt'è; eyıts'ò
- 2) K'àowodee Mackenzie Valley Dè eyıts'ò Tı wexòegıhdı gha la k'e gehkw'e ts'ò nıht'è egıtt'è t'a Tìchqò dèts'òk'àowo dè wegodı nàgehtsı xè nàowo weghà sı eghàlagıde xè gıxè sigogele ha weghq ełexè gogedı ha.

ıda Ayı Edàgele Ha:

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò dı la weghq nàget'e gha nàowo gohłı-le.

Tìchqò Kòta Gıneè

ıdı nqde dı la weghq nıht'è hòlı gots'ò, dı la nàowo ek'èzee wexòegıhdıdò dı nıht'è 9.3 Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è weghògeèda xè weghq dazegheke ha gıwq gedı, dı nàowo dı hanı dek'èt'è, Tìchqò kòta gıneè gıghq what-so nègewaà-le. Dı nàowo t'ahsı, nàowo ek'èzee nıht'è 9.3 atsı weghògeèda xè weghq gogede ha gıwq gedı, dı Tìchqò dexè sigogìllàa enìht'è dè ghq gogede xè lajèa lanı dè Tìchqò kòta gıneè ts'ò adle ha dè weghq nànegıdè, eyıt'à eyı hanı dè gınahtq weghàlada ha gıwq-le xè gıghq dè ıeèt'ı ha gıwo-le.

Canada eyıts'ò GNWT ełak'a dı nàowo atsı weghògeèda ha gıwq łegeèdı eyıts'ò Tìchqò dèts'òk'àowo dedı sı what-so dı nıht'è weghàgeèda. Tìchqò dèts'òk'àowo dı nıht'è gıghògeèda t'a weghq nàgıt'e nıdè dı la Nàowo Ek'èzee Wexòegididò dehkw'e sı dı nıht'è weghqıdà t'axqò hagogedı ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò Gila

Ida Ayii Edàgele Ha:

Tłıchq dets'òk'áowo sù dìi nıht'è 9.3 atsi weghogıida t'axqò dìi la Nàowo Ek'èzee Wexòegididò dìi nıht'è weghagıida t'axqò dè wet'à ıda geèdè ha.

Tłıchq Dè Wexègıhdza Xè Gıhtà

Tłıchq dexè sığogıılàa enıht'è wet'a nıht'è 18.4.1 Tłıchq neè wexègıhdza xè gıhtà ha dek'èt'è t'à federal gıts'ò hòelı họt'e. Tłıchq Nàowo Ek'èzee Wexòegididò nàowo nıht'è weghà edlàatıq xo ts'ò edàani eghàlagide ha weghq nıht'è gehtsi dek'èt'è, Dè ts'ò sqòmba zıchı nàowo (NR-Can), Canada sù, gohdqò dìi nàowo weghq dazeèkèa ıle hagıla, eyıts'ò Tłıchq neè esagot'ı nıdè gık'èzq ha.

Canada gha asıts'azqđq ndè xègıhdza hò, dè wedè sù wexè nàetà, eyıts'ò dè ıeka nàwhet'ı sù deghà weghq segıla-le sù wexè nàetà, eyıts'ò "Tłıchq neè" k'elıbaà nıht'è dawhela gınèk'e agòht'e gedı t'à dawhela ha. Dıi la Canada ts'ò asıts'azqđq weghàlagıda sù, dıi la hazq deghà wek'axòetq t'axqò dè, dè mqhdàa amıi gıts'ò neè sù wek'èdzq xè amıi dq agıt'e neè sù wek'èdzq ade ha.

2017 k'e, NRCan Tłıchq neè wexègıhdza nıht'è segıla t'axq amıi hazq goxè eghàlagide sù nıht'è weghagıda eyıts'ò dıi dè nıht'è weghagıda xè wets'ò hẹzẹ gedı nıdè "Tłıchq neè" wıyeh ade ha. Dıi nıht'è weghàlagıda t'axqò qđ asıi mqhdàa seèdle ha gedı t'à Tłıchq dets'òk'áowo, GNWT, CIRNAC eyıts'ò Canada ts'ò asıts'azqđq goxè segogele ha.

Ida Ayii Edàgele Ha:

Dıi dè nıht'è deghà seèdle kwe dqne hazq etexè eghàlagidedq gıı sù hazq dıi la wets'ò hẹzẹ gedı zq t'à ha, nqde ts'ò Tłıchq dè nıht'è wıyeh adle kwe, dıi la wets'ò hẹzẹ gedı zq t'à ha. NRCan dedı dıi la ıla wek'e eghàlagide ha eyıxè dıi la Nàowo Ek'èzee Wexòegididò yàgıı sù dedı t'a dıi la gha dq hoghàgo-gehtq xè dqne gha segogehzı ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò Gha Sqòmba eyıts'ò Wegha Sqòmba ıtà Nàowo

Dıi hanı Tłıchq nàowo ek'èzee enıht'è weghà dıi hanı nàowo gıitq eyıts'ò amıi gıxè sqòmba nàowo gıxè ts'ıitq sù, Canada Tłıchq dè gıxè seèdlà weghà dıi hanı sqòmba gots'ò agehzı, Tłıchq dets'òk'áowo ts'ò, GNWT ts'ò eyıts'ò La ek'ègele sù ts'ò sqòmba agehzı, dıi la ek'ets'ewa nàowo gha sqòmba gots'ò agehzı.

La ek'egewa gha sqòmba hazq edàatıq wet'à eghàlaho-da wegodi hazq weghq nıht'è hòı sù la ek'egewa gha dehkw'e sù dıi sqòmba wets'ò hẹzẹ gedı t'à dıi nıht'è A weyıi dek'èt'è.

Dıi nıht'è seèdlà wenı ts'ò, Tłıchq dets'òk'áowo, Canada edàani xo tət'e sqòmba t'à gots'adı nàowo goxè eghàlagide. Dıi nàowo edàani federal xo tət'e sqòmba dqne ts'agedı eyıxè edàani whatso dets'òk'áowo gıı gha sù sqòmba gıts'adı ha sù wexè eyıxè k'áodee nàowo eyıts'ò nıht'è segıhwhq ha sù, nıht'è wexè whela sù, wet'à sù xo tət'e sqòmba nàowo gha do hoghàwetq ha, eyıxè edàani deèzq nezı adlalıi gha sù wexàgeta ha. Dıi dzèq edàani kqta goxè hòzq sù eyıts'ò edàani dqne sqı eyıts'ò kwet'ıı etexè etets'ò eghàlagida sù ıeht'e-le lanı t'à weghàlats'eda ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididò Gila

Sadatlo Zaà 1, 2019 k'e Canada eyits'ò Tìchqò dèts'òk'òowo atsì sòqmba nàowo gha dizi negìzò t'à elexè nàowo gehtsì.

Ida Ayì Edàgele Ha:

Dìi hazò elexè eghàlagide t'à sòqmba nàowo elexè ts'ehtsì t'à 1la 2020/2021 xo k'e wet'axòet'la, federal eyits'ò d'one sòhì dèts'òk'òowo gihì sù 1da gogha sòqmba deèzò nezi elexè wek'e eghàlagide ha elets'ats'edia gedi.

La Wexòdì Gha Dò La k'e Newitè

Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididò la 1ò kaza 1la d'one la k'e negogìwa gha 1la gits'ò weghà eghàlada nìht'è k'e whezò, d'one la k'e negìze ha1lè eyits'ò dèts'òk'òowo tai kaza ts'ò d'one 1lè d'one d'ìi la k'e negìze ha 1la seèdlà-le. Canada d'ìi la wets'òhk'e edàgòt'e weghò d'one ts'ò hagedì eyits'ò 1da edàani weghàlada ha weghò 1ets'ò hagedì.

2019/2020 k'e, Isabelle Duclos eyits'ò Stu Niven d'ìi la WRRB k'e negogìwa. Dìi nìht'è seèdlà wenì ts'ò d'one d'ìi la k'e negìwa-le.

Ida Ayì Edàgele Ha:

Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididò d'ìi la k'e gehkw'e sù hazò elexè eghàlagide t'à 1whq't'ù d'one d'ìi la kaza gohì sù d'one la k'e negogile ha geèhdzà.

Mqhwì Gogha Dè Nìht'è Yatì Weghò Etek'èagìwò-le

1wèdats'ehtè Zaà 2009 k'e, Canada asì sù ehkw'ì-le d'ìi t'à Tìchqò nèk'e edàani dè nìht'è wexèzìdzà xè nàeta eyits'ò Tìchqò dexè segogìla weghà gineè edàani daàt'è sù deghà-le gedi t'à nàowo ek'èzee wexòegididò weghò gogede ha gìwò gedi. Dìi Nàowo Ek'èzee Wexòegididò la k'e gehkw'e sù, d'ìi wegodi deghà wegogìzò t'axòò weghò edàagele ha sù hagedì ha eyits'ò 1ets'ò hagedì ha.

Sanek'ò Zaà, 2010 k'e Canada gha asìch'azòdò gots'ò hagedì 1lè, eyit'axòò atsì weghò godì gehtsì eyits'ò Eyè Zaà 2015 eyits'ò Sadatlo Zaà 2016 k'e atsì d'ìi la weghò deèzò gik'aatò, nìht'è 1 xè nìht'è elexè whela sù deèzò wek'ahòeta ha gedi t'à wedanàhòeta ha.

2018/2019 k'e Nìht'è wetat'e deghà wek'agehtò xè Sòqmba nàledò, Canada ts'ò asìts'azòdò eyits'ò Tìchqò dèts'òk'òowo hazò wek'agehtò (GNWT akì asì wexòegididò ha goxè agèat'ì), eyits'ò dèts'òk'òowo tai kaza d'ìi nìht'è weghàgeda gha Canada ts'ò asìts'aezòdò d'ìi wegodi weghò nìht'è nòdeè ts'ò segogìla. Eyì dè ts'ò k'òowo tai kaza d'ìi nìht'è weghàgeda ha ts'atà whela adzà eyits'ò hazò etek'èagìwò nìdè Nàowo Ek'èzee Wexòegididò k'e gehkw'e sù Tìchqò dexè sigogìlè enìht'è weghògeèda ha eyits'ò edàani nezi senàdla nìdè nezi gedi t'à edàani akwe1ò gixè sigodlè dè wexèzìdzà hò sù weghògeèda t'à senàdle ha eyits'ò dè nìht'è deghà nezi wegaht'ì t'à Mqhwì Gogha Dè Nìht'è edì goxè t'ì nàwhet'ù sù wegaht'ì ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididq Gila

Ida Ayì Edàgele Ha:

Dèts'òk'àowo tai kaza ɬa dī dè xèzìdzà xè nìht'è k'e dek'ènéget'è ha gɪwq eyits'q edàani wegaht'ɪ ha weghq nòdè ts'q nìht'è segele ha eyits'q edàani deèzq nezi adlalì gedì t'à weghq sī nìht'è hohłè ha eyits'q Tìchq dexè sigogìlāa nìht'è weyì Mòhwhì Gogha dè Nìt'è yì ahsì asì ehkw'ì-le lanì nìdè gha wek'agehta ha.

Dèts'òk'àowo tai Kaza Ełexè Eghàlagide Gila Weghògeda

Dī Tìchq dèts'òk'àowo gɪlì, GNWT eyits'q Canada hazq dī nàowo gehtsì sī weyì gɪnìht'èkq kaza gohlì ełexè eghàlagide ha Tìchq neè ełexè eghàlagide gehtsì (TCSA)¹. Dī TCSA Tìchq dedì whacho dèts'òk'àowo gɪlì ts'q dī kq whezq ha hq't'e ɬè. Tìchq dèts'òk'àowo dexè nezi nèhogìzà ts'q dī asì wets'q k'agele sī weghq nezi weghàlagida ha, Tìchq dèts'òk'àowo nàowo weyì hanì dek'èt'è hq't'e, dedì whatso nàowo degetsì ts'q dī nàowo gùtq ha. Tìchq nèk'e dōne nàdè dī TCSA dī hanì dōne gha eghàlagide, nìht'èkq gha k'òodeè k'è eghàlagide, nàedìk'èzq nàowo eyits'q ts'eko k'àowo la lanì k'è eghàlagide, eyixè, Tìchq agìt'e-le hò Tìchq neè k'e nàgedè nìdè eyits'q Tìchq kqta nàgedè nìdè dī nàowo gìgha nàetà ha.

Dī la 10 xo ts'q nìht'èkq kaza ełexè eghàlagida t'à Degar-ma Zaà 2015 k'e eyì la weghq nàhòt'e ha hq't'e ɬè; hanìkò, atsì ełexè eghàlagide ha gixè nìht'è seèdlà. Gixè nàowo hohłè ts'q dī ɬa ełexè eghàlagide ha, dī nàowo gùtq sī hq'òdèdàots'q nàke xo nexòwq dè welaxòewì ha hanì-le dè atsì nàowo wegòd hohłè ha.

2018/2019 k'e Tìchq dèts'òk'àowo eyits'q GNWT edàani asì ts'q k'agele ha wenàowo wexàgeta eyits'q edàani

ɬa hq'òdè xo ts'q dōne ts'agedì ha gedì xè wenàowo sī hageeta. Dī la sī Tìchq dedì ayì gɪwq eyits'q edàani ełexè eghàlagide ha eyixè edàani asì deèzq nezi agele ha dī hanì welè gedì t'à sī wegha godì hohłè ha eyits'q edàani dōne ts'agedì sī zàɬì ha.

2019/2020 k'e, Tìchq dèts'òk'àowo eyits'q Canada ts'q ełek'èatsìwq nàowo ełexè gehtsì, dī nìht'èkq tai kaza ełexè eghàlagide hazq ełexè yatì gùtq ɬadì agele ha. Nìht'èkq tai kaza atsì edàani ełexè eghàlagide ha sī weghq edexè sigogele ha eyits'q ayì gìgha wet'azà sī hazq dek'ènéget'è ha.

Tqdoò Zaà 2019 k'e, Ottawa ɬegèadì hò Tìchq dèts'òk'àowo edàani nìht'èkq mòhdaà weghàlada ha gedì t'à weghq gogìde.

Ida Ayì Edàgele Ha:

Dōne hazq ełexè eghàlagide haɬe sī, edàani ełexè eghàlagide ha weghq ełexè gogede xè la edàani gɪnqɔq whela sī hazq edàani ełek'èats'ìwq nàowo gùtq sī gìghàda t'à wek'è eghàlagide ha.

Sqòmba Hohłè Nàowo Wek'ahòeta

Nìht'è 26 Tìchq dexè segogìlāa nìht'è hòlì sī wìt'à, Canada eyits'q GNWT Tìchq nèk'e dōne sqòmba degetsì nàowo t'à gots'agedì ha nàowo gùtq, dōne dechìta nàowo k'è eghàlagide ha gɪwq dè sī ts'adageèdì ha, dōne whatso edegha eghàlada nàowo sī, la hohłè nàowo eyits'q dōne la k'e hoghàdegetq nàowo sī hazq wets'q dagedì ha. Eyixè sī, GNWT eyits'q Canada wet'à sqòmba hohłè nàowo weghq gogede nìdè, Tìchq dèts'òk'àowo akwetq dagoge-hke ha.

¹Dī Tìchq eyits'q dèts'òk'àowo tai kaza edàani ełexè eghàlagide ha wegòdì jò dek'èt'è: <https://www.tlcho.ca/government/documents>

Nàowo Ek'èzee Wexòegididọ Gila

Tɔ́chọ́ dexè sɔ́gogìlàa enìht'è waghà tai xo tɔ́t'e hazọ́ dets'òk'áowo gílì sù ełexè ɔ́egheɗi ha dek'èt'è, ahsì sọ̀mba hohłè nàowo wek'è nezì eghàlahoda nì eyìxè ahsì nàowodeè hòlì wek'è nezì eghàlahoda nì gha sù weghògeèda ha. 2019 k'e, dets'òk'áowo hazọ́ asì hazọ́ edàanì etlè nì eyits'ọ́ wegodi hazọ́ nàgehtsì sù hazọ́ ełexè dī hani wegodi wek'ahòeta ha, Tɔ́chọ́ edexè segogìla xo k'e (2005-2007), eyits'ọ́ 2019 xo k'e sù dī nàowo atsi weghogeda ha gedì ɔ́lè, eyits'ọ́ nàowo ek'èzee sù edàanì dī la weghàlagìda t'axọ́ dè edàanì nezì adle ha seèdle ha.

Dī wegodi nàtsì ha sù amì hazọ́ dawake ɔ́lè sù eyì wegodi waghà wek'ahòeta ha eyits'ọ́ amì akọ́ neè nàdè xè amì dī wegodi wegħa wet'azà sù wegodi nàtsì ha.

2019 k'e hò, ełexè eghàlagidedọ́ waghà eghàlahoda gha edexè dɔ́zì negìzọ́, eyì weyì dọ́ne edàatłọ́ dehk'w'e ha eyits'ọ́ edàanì dī la weghogeda ha xè ahsì nezì etlè nì gha sù wexòedi ha asì hazọ́ nezì etlè gha wexòegididọ́ la weghogeda ha ERWG. Dī asì hazọ́ nezì etlè gha wexòegididọ́ la weghogeda gik'ehkw'e, Tɔ́chọ́ edexè sɔ́gogìl-la enìht'è waghà dets'òk'áowo tai kaza hazọ́ wek'eg-hkw'e ha gedì, weyì dọ́ne edàatłọ́ dī la wek'e dehk'w'e ha sù dek'èt'è, amì seè dī la wek'e eghàlada ha sù gihłsì ha, ɔ́ak'a godì nàhtsì t'axọ́ hazọ́ edàanì ełexè etlè gha wek'agehta ha eyìxè eyì dọ́ne edàanì eghàlada sù atsi'ọ́ edàanì gixè hòzọ́ sù weghọ́ gots'ọ́ hadì ha.

Ida Ayì Edàgele Ha:

Dī la wegodi hazọ́ nàgehtsì xè deghà wek'agehtọ́ dè, asì hazọ́ nezì etlè gha wexòegididọ́ la weghogeda ERWG dī nìht'è nọ́dè ts'ọ́ seèdle kwe gıghada ha. Dī ERWG nọ́dè ts'ọ́ nìht'è seèdlà t'axọ́ nàowo ek'èzee wexòegididọ́ dedì gıghada xè dī nìht'è deghà wek'e eghàlagìda nìdè hẹzẹ́ gedì ha eyits'ọ́ nàowo ek'èzee wexòegididọ́ ayì t'a akwełọ́ whela agele t'a wek'e eghàlada ha.

Nàowo Ek'èzee Wexòegididọ́ Nìht'è Waghògeda

Tɔ́chọ́ dets'òk'áowo gílì gha edexè segogìla nàowo wìt'á Nìht'è 5 dī hani dek'èt'è edàanì dī la wek'ets'ewa la weyì dek'èt'è, dī nàowo wìt'á edàanì dī la weghàlada ha wegha nìht'è whela, eyìxè wets'ọ́ sọ̀mba edàatłọ́ wek'ehòewi ha sù dek'èt'è. Dī nàowo ek'èzee wexòegididọ́ la k'e gehkw'e sù dedì t'a akwełọ́ dī la weghogeda xè họnọ́ xo ts'ọ́ edàanì weghàlagìda weghọ́ nàowo ek'èzee enìht'è gehtsì ha eyits'ọ́ ayì edàatłọ́ wek'e eghàlada ha sù ɔ́adì adle ha nìdè, sọ̀mba ahsì ts'ọ́ sù adle ha nìdè, eyits'ọ́ dī nàowo ɔ́adì adle hani-le dè dī ek'ègewa nìht'è atsi weghọ́ nagogede t'a nàowo ek'èzee wenìht'è atsi wego agele ha dīle.

Ek'ègewa nìht'è atsi weghọ́ nagogede nìts'ọ́, ek'ègewa la k'e gehkw'e sù dọ́ne edàatłọ́ la k'e negogìwa, eyit'á edàawha ek'ègewa nìht'è waghà eghàlagide haɔ́le sù ɔ́da nàgeèzọ́ eyits'ọ́ sọ̀mba wet'á eghàlagide ha sù ɔ́adì adlà.

Dī dọ́ne la ek'ègewa wek'e eghàlagide sù dī la weghogeda ha nàowo nàke ts'ọ́ weghàlagìda. Akwełọ́, la edàatłọ́ weghàlada haɔ́le eyìxè Tɔ́chọ́ dets'òk'áowo edexè segogìla nìht'è wetat'e edàanì nàowo ek'èzee wenìht'è waghà

Nàowo Ek'èzee Wexòegididq Gila

eghàlagide ha sù wexòedi ghà wek'e eghàlagide. Dìi la hot'a weghonàgìt'e. Nàke t'à weghàlada ha sù, nìht'è wetat'e edàani eghàlagide wegodi efexè weghàgeda ha, deghà wenìts'eèdi ha, asù mōhdaà weta nàts'èzà hanì-le dè wedè ats'ele ha wet'à asù hazq edek'èt'ì ha, eyits'q edàawa gots'q weghàlada ha sù wek'èdzq ade ha.

Dìi nàowo ek'èzee weghàlageda gha nìht'è efexè eghàlagide IPWG sù nezi dīi la weghàlagida, eyits'q nàowo ek'èzee weghàlageda gha nìht'è efexè eghàlagide IPWG dīi hagedi Edaòk'q 2020 nìdè dīi la weghonàget'e ha gīwq.

Ida Ayi Edàgele Ha:

Dìi nàowo ek'èzee weghàlageda gha nìht'è efexè eghàlagide IPWG iha nàke ts'q edàani weghàlageda ha gedì iì sù edaòk'q 2020 k'e nìdè weghonàget'e ha, eyits'q dīi la weghq nàgìt'e nìdè dèts'òk'òowo tai kaza nōde ts'q dīi nìht'è ek'egewa nìht'è wek'e hayagehti ha.

Wekweèti Xo Tili

2015/2016 xo k'e, TG GNWT ts'q dīi hagedi, Edzanèk'e xo tili Wekweèti ts'q k'elìideè elì gha geèkè xè k'elìideè elì gha nàetà ha geèkè. Hanì nìdè GNWT eyi k'elìideè ts'q k'agede ade ha, eyixè akq ts'q k'elì segehzi eyits'q ats'q segìhwhq ade ha.

Edzanèk'e dīi hanì nàowodeè ts'q k'agede gīlì sù dīi xo tili gits'q k'agede ade ha dè, Nìht'è 19.8 Tìchq dèts'òk'òowo nàowo iadì agele zq t'à ha. Dīi nàowo ek'èzee wexòegididq edàani dōne la k'e negogìwa kwe dīi la wets'q hēzē gedì iì eyits'q GNWT dīi nàowo iadì adle ha gedì t'à wegħa nìht'è hazq efexè negìwa t'à Canada eyits'q Tìchq dets'òk'òowo dīi nìht'è weghàlagida, eyixè Mōlaa yatì t'à

sù nìht'è k'e etaati. Dīi Tìchq dexè sigogìllaa enìht'è iadì adla sù Canada, Tìchq dèts'òk'òowo eyits'q GNWT dīi la wets'q hēzē gedì, eyits'q nìht'è iì gehtsi t'à ietagela eyits'q Tìchq dexè sigogìllaa enìht'è weghà nàowo iadì agehzi nìdè edàani weghàlada ha gedì t'à wegħa nàowo gītq.

Ida Ayi Edàgele Ha:

Dìi nàowo ek'èzee wexòegididq gehkw'e sù dīi gha gīgha la while.

Edàgòht'e Wegodi

Tìchq dexè sigogìllaa enìht'è gehtsi dzeè gots'q, Canada eyits'q GNWT efak'a edàani la ts'adagedi eyits'q Tìchq dexè sigogìllaa enìht'è wet'a dīi hanì eghàlagide ha neè gedì t'à dek'èt'è. Dèts'òk'òowo wetat'e sīyawa nìdè dīi nìht'è hazq weghàgeda, weghq dazegheke hanì-le dè GNWT edàani dīi la wek'e eghàlagide wek'e hayagehti hanì-le dè Canada dīi hanì eghàlagide ha Tìchq dexè sigogìllaa enìht'è t'a Canada dīi hanì eghàlada haìle dek'èt'è.

Edàedzēcho Zaà 2020 k'e, nàowo ek'èzee wexòegididq eyits'q GNWT efak'a dīi la edàani deèzq nezi wexòegidì xè edàani nezi asù hazq edàani weghàlada wexògidì ha dōne hazq gixè dè seèdla gha nìht'è segehzi.

Ida Ayi Edàgele Ha:

GNWT Sqòm̃ba nahzadq xè dīi nàowo weghq dazegheke ha eyits'q godì edàwhit'ì dīi hanì nàowo yìi dek'èt'è dè nezi gedì t'à dagogehke ha.

Nàowo Ek'èzee gha sòmba

2019/2020 xok'e gha sòmba

GNWT	\$671,677
WLWB	\$2,004,894
WRRB	\$863,946
DRA	\$11,469
DDRA	\$0*
Dqne Nàowo Gha Sígohzĩdq	\$0*

*Dq la k'e wheda nĩdè zq wegħa sòmba nĩzhè. Eyit'à,
2019/2020 xo k'e dũ la għa sòmba nĩza-le.

2019/2020 k'e dọ hatlọ la k'e nị dè

RoD #	Weèla	Ayì Dzeè Hẹrẹ gedı
2020-01	Dọne Nàowo Gha Segohzıdọ La K'e Newitè	Edàedzẹècho Zaà 21, 2020

